

Tanulásmódszertan és oktatási kultúra: a tanulási élmény tervezhetősége (?)

Ollé János - Héjja-Nagy Katalin

TKA Felsőoktatás-módszertani műhely
Innovatív oktatói szakmai fórum
2019. Május 16.

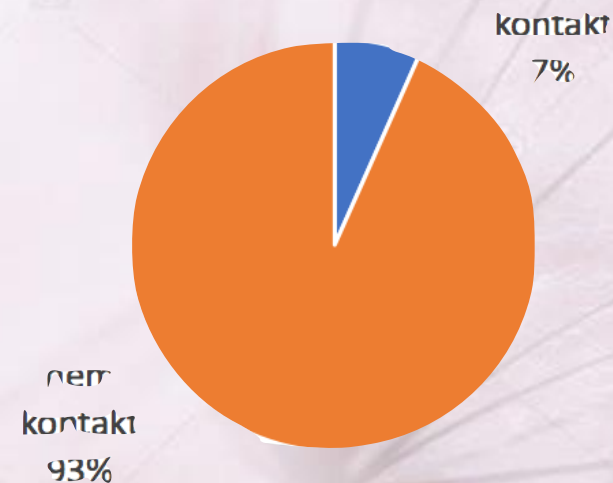
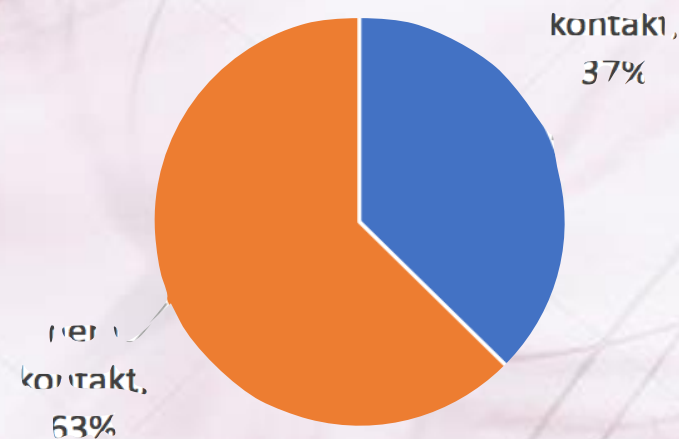
A felsőoktatás mai kihívásai

- Lemorzsolódás nagy aránya
- Tudásalapú társadalom: a tanulás a versenyképesség feltétele. Ennek érdekében szükséges a tanulási felelősségvállalás, egyéni döntések, kompetenciaérzés
- Tudásanyag, információk helyett kompetenciák
- Információkhoz való hozzáférés változása, informális tanulás értéke
- Integrált tanulási környezetek alkalmazása szükséges
- Autonóm módon, aktív bevonódás szükséges a tanulási folyamatba

Általános időgazdálkodás a tanulási feladatokban

A félév időbeosztása: 20 hetes félév, 14 hét szorgalmi időszak (ténylegesen inkább 11 hét), 6 hét vizsgaidőszak

- Jenő (német-angol szakos, **nappali** tagozatos):
  - 35 kredit (1050 tanóra munka, 20 hétre: heti 52,2 óra, 1 munkanapra kb. 10 óra)
  - heti 28 kontaktóra (392 kontaktóra szorgalmi időszakban)
- Rita (nevtud MA, **levelező** tagozatos):
  - 30 kredit (900 tanóra munka, 20 hétre: heti 45 óra, 1 munkanapra (szombattal) kb. napi 7 óra!)
  - összesen 60 kontakt óra a félév szorgalmi időszakában

---

nappali tagozatos képzés optimalizálása

- félévközi hullámzó terhelés kiegyensúlyozása
  - szakfelelős szerep újraértelmezése
  - vizsgaidőszak arányának újragondolása
  - optimális oktatásszervezés, heti órarend helyett epochális (tömbösített) tervezés
  - előadások “digitalizálása”, digitális tananyagok és online környezet állandósítása
  - gyakorlati foglalkozások “tükrözése”, tanórán kívüli feladatok tematizálása
  - tanulásmódszertani támogatás és a képzők módszertani képzésének növelése
-

Levelező tagozatos képzés optimalizálása

- levelező tagozat = digitális tananyagok és online környezet nélküli távoktatás?
  - reális időgazdálkodás tervezése tanulási feladatokkal
  - tanórán kívüli forrásfeldolgozás és önálló tanulás tematizálása online tanulási környezettel
  - előadás jellegű kurzusok megszüntetése?! kontakt interaktivitás arányának növelése
  - szorgalmi és vizsgaidőszak arányainak (vagy felosztásának) újratervezése, epochális oktatásszervezés bevezetése
  - digitális tananyagok és online környezet állandósítása
  - tanulásmódszertani támogatás (kritérium) és a képzők módszertani képzésének növelése
-

Javaslatok a felsőoktatási képzés optimalizálására

- digitális tananyagok és interaktív online tanulási környezet felhasználásának étrém növelése
  - tanórán kívüli tevékenységek szabályozása és tanulási feladatok kidolgozása
  - képzési programhoz (célok, kompetenciák, tartalom) igazított oktatásszervezés a tradicionális oktatásszervezéshez igazított képzés helyett
  - további interaktív oktatási stratégiák felsőoktatásra optimalizált kidolgozása (MOOC, gamification, flipped classroom, DST sorozat folytatása)
  - időgazdálkodásra is építő tanulásmódszertan kritériumfeltételként való bevezetése
-

Még néhány szempont, hogy miért érdemes (KELL) tanulásmódszertant oktatni

- Megfelelő készségek szükségesek a saját tanulási terv elkészítéséhez és tanulási módszereik, stratégiáik kiválasztásához, az elérhető tananyag és információtartalom szelektálásához.
- Lemorzsolódás jelentős mértékű – korábbi vizsgálatok alapján a tanulási problémák spontán nem oldódnak meg, de tanulási tanácsadás segítségével igen (Dávid, 2004, 2010).
- A tanulás önszabályozást igényel, a felsőoktatásban résztvevő hallgatók körében az önszabályozó tanulási képességek korreláltak a tanulmányi eredménnyel (Dávid és mtsai, 2016).
- A tanulási technikák, szokások nem alakulnak ki a felsőoktatásra kellőképpen az önálló tanulás kívánalmainak megfelelően!

Mi legyen a fókuszban? Az önszabályozott tanuló

- Pintrich (2004):
  - a tanuló aktív, konstruktív részese a tanulási folyamatnak,
  - képes monitorozni, kontrollálni, szabályozni saját kognitív, motivációs és érzelmi folyamatait, valamint a tanulási környezet bizonyos releváns elemeit
  - célokat, sztenderdeket állít fel magának, amihez képest ellenőrzi tanulási folyamatát, méri tanulási teljesítményét.
  - az önszabályozó tevékenységek mediátorként működnek az egyéni és a környezeti jellemzők, valamint az aktuális tanulási teljesítmény között.

Az önszabályozott tanuló

- Az önszabályozó tanulónak
  - belső motivációja van a tanulásra,
  - végig kitart a feladat elvégzése mellett;
  - önálló, hatékony tanulási stratégiákat alkalmaz,
  - képes önreflektív megállapításokat tenni,
  - kialakult érdeklődéssel rendelkezik,
  - belső és személyes célok megfogalmazására képes
  - saját képességeivel kapcsolatban reális ismeretekkel rendelkezik, és
  - a tanulással szemben pozitív attitűddel

(TASKÓ 2009; ZIMMERMAN 2002).

Az önszabályozott tanulás fázisai

- 1. A tanulási folyamat előkészítése, célok felállítása, tervezés
- 2. A tanulási teljesítmény folyamatos nyomonkövetése
- 3. Hatékonyság ellenőrzése
- 4. Cél és teljesítmény összevetése

Önszabályozó tanulási tevékenységek kibontakoztatása

Két irányban kell történnie:

- Az oktatási környezet sajátosságainak körültekintő megtervezése és kivitelezése, amelyben az önszabályozó tanulási stratégiák szabadon megjelenhetnek, aktiválódnak – interaktív oktatási környezetek
- a tanuló/hallgató önszabályozó képességeinek, tanulási stratégiáinak fejlesztése

Az önszabályozott tanulási stratégiák

- *Metakogníció* Flavell (1979, id. TASKÓ 2009; BROADBENT 2015)
- *Időgazdálkodás* (BROADBENT 2015)
- *Erőfeszítés* (RICHARDSON 2012, id. BROADBENT 2015)
- *Társas tanulás* (BROADBENT 2015; PELLAS 2014)
- *Elaboráció* (RICHARDSON 2012, id. BROADBENT 2015)
- *Gyakorlás* (BROADBENT 2015)
- *Szervezés* (BROADBENT 2015)
- *Kritikai gondolkodás* (BROADBENT 2015)
- *Segítségkérés* (BROADBENT 2015)

Önszabályozott tanulás célirányos fejlesztésére kidolgozott kurzus az Eszterházy Károly Egyetemen

- Team-munka (Ollé János, Dávid Mária, Taskó Tünde, Dorner László, Hatvani Andrea, Mester Dolli, Faragó Boglárka, Héjja-Nagy Katalin, Szabó Bálint)
- Cél: a tanulási folyamat tudatosítása, a saját tanulással kapcsolatos felelősség vállalása, a tanulási folyamat feletti kontroll megszerzése annak érdekében, hogy a tanulás eredményesebbé és hatékonyabbá váljon.
- Alapja: konkrét tanulási technikák mellett az önszabályozott tanulás elemeinek fejlesztése, önreflexió támogatása, csoportmunka
- A kurzus segítséget nyújt a konstruktív életvezetéshez is
- Kötelező kontakt-órás és online kurzus (Virtuális Egyetem és K-MOOC) moodle rendszerben.

A Tanulásmódszertan és életvezetés kurzus tartalma

- Csoportépítés, ismerkedés
- A tanulás hatékonyságát befolyásoló külső és belső tényezők
- A tanulás tervezése, időmenedzsment, időperspektívák
- Jegyzet, vázlat készítése
- Gondolattérkép használata
- Tanulási stratégiák (PQRST, MURDER)
- Mnemotechnikák, memóriafokozó gyakorlatok
- Írásbeli és szóbeli vizsgára való felkészülés. Tanulópárok, műhelyek
- Elektronikus taneszközök, tanulásmenedzsment rendszerek szerepe az oktatásban
- Szorongás, tesztaszorongás, vizsgadruk és kezelésének lehetőségei
- Életvezetési kompetenciák és mentálhigiéné
- Tanulástervezés, pályaorientáció (KOMETI)
- Csoport zárása

A Tanulásmódszertan és életvezetés kurzus tapasztalatai

- Szabadon választható vs. kötelező?
- Tanulási technikák közvetlen hatása – jobb jegyek
- Gyenge önreflexiós képességek
- Önismereti hozadék
- Időgazdálkodás transzferhatásai
- Együttműködési készségek

Miért ne lehetne a felsőoktatásban a
tanulás élményszerű?
Miért ne lehetne hatékonyabb?